

Informatie over uw blaaskatheter

Als u niet meer goed kunt plassen, is soms een blaaskatheter nodig. De blaaskatheter helpt urine af te voeren uit uw blaas. De blaaskatheter wordt verwijderd als u weer normaal kunt plassen. Sommige mensen hebben een blaaskatheter voor korte tijd nodig, andere mensen voor langere tijd.

U heeft of krijgt een blaaskatheter. In deze folder vindt u informatie over het inbrengen en verzorgen van de blaaskatheter. Als u nog vragen heeft, stel deze dan gerust aan de verzorgende of verpleegkundige.

Wat is een blaaskatheter?

Een blaaskatheter is een slangetje dat via de plasbuis in de blaas uitkomt. Daardoor loopt de urine vanuit de blaas in een opvangzak. De katheter blijft in de blaas zitten door een ballonnetje dat met water wordt gevuld, zie *figuur 1* op pagina 3. Een goed werkende blaaskatheter lekt niet, geeft geen geur af en is nauwelijks zichtbaar.

Overdag wordt vaak een kleine (0,5 liter) opvangzak gebruikt, 's nachts een grote (2 liter). De kleine opvangzak voor overdag heet ook wel beenzak. Deze wordt met klittenband of een elastische kous aan uw been vastgemaakt of opgehangen aan uw stoel of bed. De grotere opvangzak voor 's nachts kan aan de rand van het bed hangen met een haakje. De opvangzak moet altijd lager hangen dan uw blaas zodat de urine goed afvloeit. Belangrijk is dat het slangetje niet strak staat. Als u of uw naaste zelf deze opvangzakken verwisselt, krijgt u daar uitleg over. De opvangzak kan het bewegen of intimiteit beïnvloeden. De verzorgende kan u tips geven zodat u hier zo min mogelijk last van heeft.

Inbrengen van een blaaskatheter

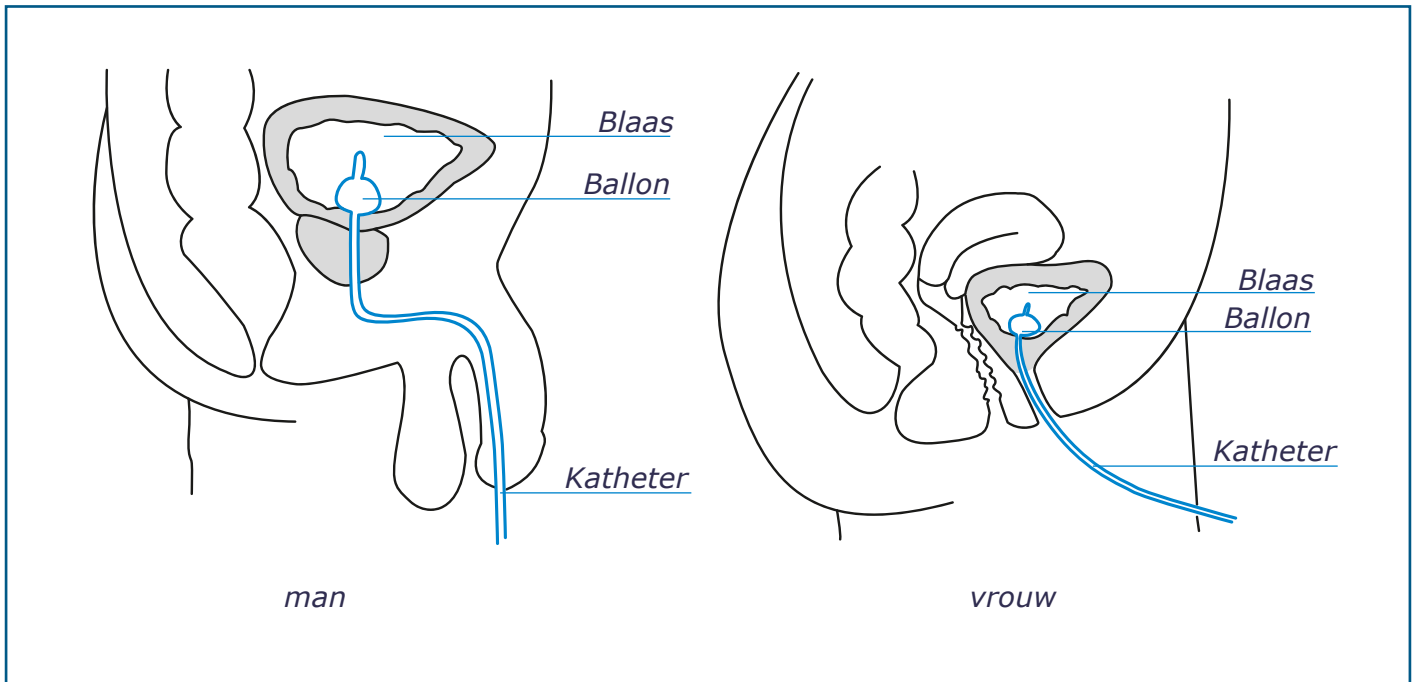
Eerst wordt de uitgang van uw plasbuis met water schoongemaakt. Daarna wordt zo mogelijk een verdovende gel in uw plasbuis gespoten. Dat kan een branderig gevoel geven. Dan wordt de katheter via uw plasbuis in de blaas ingebracht. Dit doet een verzorgende, een verpleegkundige of een arts. Het ballonnetje dat nu in de blaas ligt, wordt gevuld met een beetje water (5-10cc). Dan wordt een opvangzak op de katheter aangesloten. Dit alles duurt ongeveer 10 minuten. Het inbrengen van de katheter kan gevoelig of pijnlijk zijn. Ook kan het zijn dat u direct na het inbrengen van de katheter het gevoel heeft dat u moet plassen. Dat kan enkele dagen duren, maar geeft niet. De urine vloeit vanzelf weg via de katheter. Hierna volgt dagelijks controle of de urine goed afvloeit via de katheter.

Na het inbrengen kan de urine de eerste dagen nog een beetje lichtrood bloed bevatten. Dat is normaal tenzij u daar buikpijn en/of koorts bij krijgt of er donkerrood bloed is. Neem dan contact met uw arts op.

Op de volgende pagina ziet u hoe de blaaskatheter is ingebracht bij een man en bij een vrouw.

Aanbrengen en legen van de urine-opvangzak

Belangrijk is het wassen van handen vooraf en nadat de opvangzak is aangebracht. Als u of uw naaste zelf de opvangzak verwisselt of leegt, krijgt u daarover uitleg. Het kan ook zijn dat een verzorgende de opvangzak verwisselt en leegt.



Figuur 1. Blaaskatheter bij een man en een vrouw

Wassen

Om een urineweginfectie te voorkomen is goede hygiëne belangrijk. Daarom moet de huid rond de plasbuis bij voorkeur tweemaal per dag met lauw water, zonder zeep, gewassen worden. Bij mannen wordt daarvoor de voorhuid naar achteren geschoven zodat de eikel van de penis gewassen kan worden. Bij vrouwen wordt de schaamstreek van voor naar achter gewassen. Als u langere tijd een katheter heeft, kan er door irritatie een beetje afscheiding uit de plasbuis komen. Dat is normaal en kan gewassen worden. Ook het gedeelte van de katheter buiten het lichaam moet met een nat washandje afgenomen worden.

Vervangen van de katheter

Het vervangen van de katheter zelf gebeurt op advies van uw arts. Meestal wordt de katheter tussen de 4 en 12 weken vervangen. Dit is afhankelijk van de soort katheter, het afvloeien van urine (mate van doorstroom) en eventuele 'neerslag'. Die 'neerslag' is een onschuldig verschijnsel veroorzaakt door wat slijm of gruis.

Wat kunt u zelf doen?

- Om verstoppingen van de katheter te voorkomen, adviseren we u 1,5-2 liter per dag te drinken.
- Als u voldoende drinkt, stimuleert u ook dat uw ontlasting regelmatig komt en niet te hard is. Bij harde ontlasting gaan veel mensen persen waardoor urine langs de katheter kan lopen. Veel drinken kan dat voorkomen.
- Vervangt en leegt u de urinezakken en katheters zelf, dan is een goede hygiëne belangrijk. Het gaat er om dat u uw handen wast (vooraf én achteraf). Daarnaast moet de huid rond de plasbuis/schaamstreek tweemaal per dag met lauw water, zonder zeep, gewassen worden.

Problemen	Mogelijke oplossingen
a. <i>de katheter is verschoven</i>	Belangrijk is dat u direct degene waarschuwt die bij u de katheter wisselt (verzorgende of de arts).
b. <i>lekkage of verstopping katheter</i>	<p>Stapsgewijze aanpak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eerst kijken of er een knik in of spanning op de katheter zit. 2. Zo ja, verhelpen zodat de urine kan doorstromen. 3. Zo nee, controle van verbindingsslang naar de opvangzak. Als daar een knik in zit, deze dan zo leggen dat de urine goed in de opvangzak stroomt. 4. Controle of de opvangzak lager hangt dan de blaas. 5. Bij lekkage het ballonnetje iets leeg laten lopen waardoor lekkage mogelijk afneemt. 6. Als er geen knik of spanning is, dan kan de katheter verstopt zijn. Deze kan worden gespoeld met een spoelvloeistof om neerslag en steenslag op te lossen. 7. Soms helpt dat niet. Dan wordt de katheter vervangen. 8. Bij terugkerende verstopping kan ook gekozen worden om een paar keer per dag te katheteriseren in plaats van een blijvende katheter in te brengen.
c. <i>buikkrampen</i>	In de eerste tijd na het aanbrengen van de katheter of bij verstopping kunt u last hebben van lichte buikkrampen. Dat voelt alsof u moet plassen en kan pijnlijk zijn. Dit kan urinelekkage langs de katheter geven. Soms kan het zijn dat de urine niet meer naar de opvangzak vloeit. Belangrijk is dat dezelfde stappen gevolgd worden als bij lekkage of verstopping. Neem contact op met de arts als de buikkrampen blijven. Dat geldt ook bij pijn in de onderbuik met eventueel een uitstraling naar penis of schaamstreek.
d. <i>bloed in de urine</i>	In het begin kan er na het inbrengen van de katheter wat bloed in de urine zijn. Ook bij het langdurig gebruik van een katheter kan er door irritatie een spontane bloeding ontstaan. Meestal stopt dit vanzelf. Als de urine langer dan 24 uur troebel of bloederig blijft kunt u een blaasontsteking hebben. Dit geldt vaak bij een pijnlijke onderbuik en eventuele koorts. Neem dan contact op met uw arts.
e. <i>urineweg-infectie zoals een blaasontsteking</i>	<p>In een blaas met een katheter zitten altijd bacteriën. Controle hierop is dan ook onnodig. Ook kan een antibioticum urineweginfecties niet voorkomen. Neem contact op met de arts bij de volgende symptomen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pijn in de rug of onderbuik 2. koorts of rillingen 3. acute verwardheid of sufheid <p>Vaak kan een antibioticum wel helpen bij een vastgestelde urineweginfectie met koorts of pijn. Na de start van deze behandeling moet de katheter binnen 24 uur vervangen worden.</p>

Als deze tips niet helpen, vertel de arts erover als de klachten aanhouden.

Waarschuw via de verzorgende de arts direct bij de volgende symptomen:

1. Als de katheter verschoven is
2. Als de katheter verstopt is
3. Bij koorts hoger dan 38,5°C
4. Bij buikpijn
5. Als de urine donkerrood is

Als deze symptomen 's avonds, 's nachts of in het weekend optreden, kunt u de volgende persoon/organisatie waarschuwen:

- huisarts, *telefoonnummer*.....
- specialist ouderengeneeskunde, *telefoonnummer*.....
- verpleegkundige/verzorgende van de afdeling, *telefoonnummer*.....
- overig, namelijk..... *telefoonnummer*.....

Degene die u deze folder geeft, kan hier invullen welke persoon met welk telefoonnummer 's avonds, 's nachts of in het weekend bereikt kan worden.

Heeft u nog vragen?

Stel ze dan gerust aan degene die uw katheter verzorgt. Deze neemt zo nodig contact op met de arts.

2012



ZonMw

verenSo

Mercatorlaan 1200
3528 BL Utrecht

Postbus 20069
3502 LB Utrecht

T 030 28 23 481
F 030 28 23 494

info@verenso.nl
www.verenso.nl